

SÖKANDE

Rekal Svenska AB, 556290-3871
Box 2
646 21 Gnesta

Ombud: Advokat Jerker Alm
Advokatfirman Vinge KB
Box 1064
251 10 Helsingborg

MOTPARTER

1. Kommunalförbundet Fjärde storstadsregionen, Upphandlingscenter,
222000-2527
Slottsgatan 118
602 22 Norrköping

2. Finspångs kommun
612 80 Finspång

3. Katrineholms kommun
641 80 Katrineholm

4. Kinda kommun
590 40 Kisa

5. Söderköpings kommun
614 80 Söderköping

6. Valdemarsviks kommun
615 80 Valdemarsvik

7. Vingåkers kommun
643 80 Vingåker

Ombud för 2-7: Kommunalförbundet Fjärde storstadsregionen,
Upphandlingscenter, 222000-2527
Slottsgatan 118
602 22 Norrköping

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KONKURRENSVERKET	
2015-01-23	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

BAKGRUND

Finspångs, Katrineholms, Kinda, Söderköpings, Valdemarsviks och Vingåkers kommuner samt Kommunalförbundet Fjärde storstadsregionen, Upphandlingscenter, för Linköpings och Norrköpings kommuner, (kommunerna) genomför en upphandling avseende ramavtal av *leveranser av maskindisk- och torkmedel samt medel för övrig köksrengöring, lån av doseringsutrustningar för maskindisk- och torkmedel inklusive service*, dnr UH-2014-204 (upphandlingen). Upphandlingen genomförs med öppet förfarande och med tillämpning av reglerna om begränsad kontroll.

Av upphandlingsrapporten framgår att tre anbud hade inkommit vid anbudstidens utgång och att utvärderingen har skett med hänsyn tagen till lägst anbudspris. Vidare anges att Aksab Kemi AB (Aksab) har uppfyllt samtliga uppställda krav och offererat lägst anbudspris.

Tilldelningsbeslut fattades den 2 oktober 2014, i vilket anbudet från Aksab antogs.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNINGAR

Rekal Svenska AB (Rekal) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen rättas genom att en ny anbudsutvärdering vidtas, varvid anbudet från Aksab inte beaktas alternativt anbudet från Aksab ånyo prövas i fråga om det uppfyller det ställda kravet på att positionerna 1-9 inte får offereras i form av dunk. Rekal yrkar vidare, för det fall förfrågningsunderlaget anses ha bristfällig utformning, att upphandlingen ska göras om.

Kommunerna bestrider bifall till ansökan.

VAD PARTERNA SAMMANFATTNINGSVIS HAR ANFÖRT

Rekal

Aksab har avseende positionerna 4-9 offererat produkten Safety System 5 i form av dunk, vilket innebär att anbudet inte är kravuppfyllande. För att bättre klara av kravet har Aksab i sitt produktblad ändrat ordet dunk till ordet kapsel. En dunk är en behållare med ett integrerat handtag som inte är försedd med ventil som stänger öppningen om dunken lyfts ur sin hållare innan dunken är helt tömd. En kapsel är en behållare utan handtag som har en säkerhetsventil. Även om kapseln lyfts ur sin hållare innan kapseln är helt tömd, stänger säkerhetsventilen så att medel inte kan komma ut. Den lösning som Aksab tillhandahåller är inte sådan att användaren inte riskerar att komma i kontakt med medlet. Den säkra lösningen för att förhindra att användaren ska kunna komma i kontakt med medlet är att kapseln har en ventil. Aksabs lösning innehåller ingen ventil. Det produktblad som ingått i Aksabs anbud innehåller en bild som visar en dunk men där texten talar om kapsel. Såväl när ordet ”dunk” som ordet ”kapsel” används hävdar Aksab att det är fråga om slutna säkerhetssystem. Att den behållare som Aksab nu betecknar som en kapsel enligt gängse terminologi är att anse som en dunk visas t.ex. av Ecolabs beteckningar på sin hemsida. Exempelvis gäller för några produkter att dessa behållare har samma utformning som den Aksab offererar och dessa behållare är korrekt betecknade ”dunk”. Aksabs anbud skulle rätteligen ha förkastats. Kommunerna har brutit mot LOU genom att anta Aksab som leverantör. Om Aksabs anbud rätteligen hade förkastats skulle Rekal ha tilldelats kontraktet. Rekal har därmed lidit skada.

Det finns all anledning för kommunerna att ifrågasätta om Aksabs anbud är kravuppfyllande. Under alla omständigheter har det ålegat kommunerna

att, efter Rekal's information om att Aksab inte uppfyller ställt krav, försäkra sig om att anbudet är kravuppfyllande. Kommunerna har en skyldighet att mot bakgrund av dessa förhållanden genomföra en verklig kontroll av kravuppfyllelsen. Det finns dock inget som visar att kommunerna gjort en sådan verklig kontroll. Kommunerna har inte tillhandahållit någon form av protokoll eller skriftlig redovisning som visar på att eller hur den påstådda kontrollen genomförts. Avsaknaden av någon form av dokumentation som verifierar en sådan kontroll visar en klar brist i transparens. Bristen har inneburit att det inte varit möjligt för Rekal att bedöma riktigheten i kommunernas uppgift att Aksabs anbud är kravuppfyllande, dvs. Rekal har betagits möjligheten att bedöma om kommunerna agerat i överensstämmelse med LOU när Aksabs anbud accepterats. Detta är i sig en principiell brist och har i vart fall inneburit en risk för skada för Rekal.

Om förvaltningsrätten anser att kommunerna med hänsyn till förfrågningsunderlagets utformning inte medför någon skyldighet för kommunerna att göra en verklig kontroll av kravuppfyllelsen görs gällande att det föreligger brist i förfrågningsunderlagets utformning. Kraven har i sådant fall inte utformats i linje med gällande rätt då kraven ska utformas så att den upphandlande myndigheten verkligen bedömer om ett krav uppfylls, dvs. underlaget kan inte ha en sådan utformning att en upphandlande myndighet fritt kan underlåta att göra en reell kontroll av om ställda krav uppfylls när det finns flera faktorer som ifrågasätter om ett anbud är kravuppfyllande.

Enligt kommunernas nu framförda uppfattning kan dunk användas förutsatt att användaren inte kommer i kontakt med innehållet. Förfrågningsunderlaget anger dock att dunkar inte är tillåtna, de är i sig inte att anse som slutna system och kommunerna har felaktigt accepterat Aksabs behållare som är att beteckna som dunk. Om kommunernas synsätt accepteras brister förfrågningsunderlaget i transparens. Rekal har läst kravet enligt sin lydelse att dunk inte accepteras som slutet system och har därför offererat

produkt som typiskt sett är att beteckna som kapsel. Om Rekal haft klart för sig att dunk accepteras under förutsättning att detta inte medför att användaren kommer i kontakt med innehållet hade Rekal kunnat offerera andra och billigare lösningar och därmed haft bättre möjligheter att erhålla kontraktet. Den bristande transparensen i förfrågningsunderlaget har medfört en skada för Rekal.

Vidare har branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien (IHH) och branschföreningen KTF Organisation AB (KTF) framfört grave-
rande omständigheter rörande Aksab och dess produkthantering. Det kan finnas allvarliga brister i Aksabs hantering av produkterna och information knuten till dessa. Kommunerna har nu fått så mycket information om förhållandena i Aksabs produkthantering som kan utgöra allvarliga brister och lagöverträdelser att det finns skäl för kommunerna att göra en ny bedömning av anbuderna och anbudsgivarna och därvid bedöma om Aksab är en leverantör som uppfyller gällande lagkrav. Kommunerna bör särskilt notera att Kemikalieinspektionen påtalat brister hos Aksab, varvid Aksab ska ha påstått sig korrigera bristerna. Någon korrigeringsåtgärd synes inte ha genomförts.

Rekals anbud är kravuppfyllande. Av Rekals prisbilaga framgår klart att Rekal har offererat en kapsel avseende position 9. Avseende position 7 finns ordet kapsel av misstag inte med i aktuellt produktblad. Av samtliga bilagor som kommunerna gett in avseende Rekals produkter framgår klart att samtliga 3,75 liters behållare är i form av kapsel. Det är således ett uppenbart misstag att ordet kapsel inte finns med innebärande att Rekal har rätt att komplettera detta. Avgörande är att själva den produkt som offereras är en kapsel, dvs. att ordet som sådant saknas är inte relevant. Rekal kan på begäran av kommunerna visa upp kapseln ifråga. Det vore i direkt strid med proportionalitetsprincipen att förkasta Rekals anbud. Bilden på

Rekals produktblad visar alternativet dunk. Kapseln, vilken offereras i upphandlingen, framgår tydligt i texten med tillhörande artikelnummer.

Rekal åberopar till stöd för sin talan två produktblad avseende Aksabs produkt, handlingar utvisande produkter från Ecolab samt ett brev, skrivet på uppdrag av IIH och KTF, adresserat till Aksab den 26 november 2014.

Kommunerna

Kommunerna har handlagt upphandlingen i enlighet med de grundläggande principerna i LOU och förfrågningsunderlaget. Rekals anbud har inte utvärderats, eftersom kommunerna har tillämpat reglerna om begränsad kontroll och Rekals anbud inte hade lägst pris. Rekal har för position 7 och 9 offererat dunkar, vilket styrks av de till anbudet bifogade produktbladen. Om Rekals anbud hade utvärderats hade det förkastats på grund av att produkter för position 7 och 9 har offererats i dunkar och inte i ett slutet system. Med anledning av detta har Rekal inte lidit eller kunnat lida skada i upphandlingen. Det finns ingenting i Rekals anbud som tyder på att det finns något uppenbart fel i anbudet och det är ingen rättighet för en anbudsgivare att få rätta sitt anbud. Vidare har Rekal inte rätt att komplettera sitt anbud. Däremot har kommunerna ensidig rätt att bestämma om en komplettering eller förtydligande ska få ske. Det faktum att Rekal vill komplettera sitt anbud visar på att Rekal anser att anbudet inte uppfyller samtliga uppställda krav i upphandlingen. Att tillåta en sådan komplettering som Rekal förespråkar skulle vara särbehandlande.

Kommunerna har kontrollerat att samtliga av Aksab offererade produkter uppfyller ställda krav, vilket de gör. Det av Rekal ingivna produktbladet från Aksab saknar betydelse i sammanhanget och är inte en tidigare version av det produktblad som Aksab lämnat in i sitt anbud med beskrivning av en "kapsel". Produktbladet fanns inte i Aksabs anbud i upphandlingen

och är ett helt annat produktblad. Av de produktblad som Aksab ingett i sitt anbud framgår gällande positionerna 1-9 både av bild och av text att produkterna offereras i kapslar och inte i dunkar. Därav framgår även att kapslarna har ett slutet system. Det faktum att Aksab i sin verksamhet har produkter enligt positionerna 1-9 både i form av kapslar och i form av dunkar utgör inget hinder i upphandlingen, eftersom Aksab endast har offererat dessa produkter i kapslar. Att Aksab säljer produkterna i dunkar till andra kunder är inget kommunerna kan eller får beakta i upphandlingen.

Direkt efter att Rekal kontaktade kommunerna med påståendet om att Aksabs produkt inte uppfyller kravet på slutet säkerhetssystem har kommunerna bokat tid för möte med Aksabs företrädare för att kontrollera om Aksab uppfyller kravet. Mötet bokades den 6 oktober 2014 och ägde rum hos kommunerna dagen därpå. På mötet kontrollerade kommunerna om produkten hade ett slutet säkerhetssystem.

Det är inte själva innebörden av orden ”kapsel” eller ”dunk” som är det väsentliga för uppfyllelsen av kravet på att aktuella produkter ska ha ett slutet säkerhetssystem. Det väsentliga är att kravet på att användaren inte ska kunna komma i kontakt med medlet är uppfyllt. Bilden och texten i Aksabs aktuella produktblad visar tydligt att det är en produkt med ett slutet säkerhetssystem som offereras. Ett slutet säkerhetssystem förekommer när en kapsel vänds upp och ner med säkerhetskapsylen nedåt i behållaren till skillnad från en dunk utan slutet säkerhetssystem som ställs på golvet med en kapsyl som skruvas loss för hand. Den upp- och nedvända säkerhetskapsylen klickas i hållarens injektor, vilket gör att man inte kommer i kontakt med medlet. Vid användning av en stående dunk där kapsylen skruvas loss för hand finns det däremot en risk att komma i kontakt med medlet och det är därför inte ett slutet säkerhetssystem.

Kommunerna åberopar till stöd för sin talan en e-postkorrespondens med Aksab.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser

I 16 kap. 6 § första stycket LOU anges att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 10 kap. 1 § LOU anges omständigheter som ska medföra uteslutning av leverantörer och i bl.a. 3 § samma kapitel finns bestämmelser om omständigheter som får medföra uteslutning av leverantörer.

Av 11 kap. 17 § första och andra styckena LOU framgår att en upphandlande myndighet i ett öppet förfarande får begränsa kontrollen av sådana handlingar som rör leverantörens lämplighet till den eller de anbudsgivare som myndigheten avser att tilldela kontraktet eller ramavtalet. Kontrollen ska göras innan anbudsgivarna underrättas om tilldelningsbeslutet enligt 9 kap. 9 § första stycket samma lag.

Förvaltningsrättens bedömning

I ansökan om överprövning riktar Rekal invändningar mot förfrågningsunderlaget, mot att Aksabs anbud inte är kravuppfyllande, mot att kommunerna inte har kontrollerat kravuppfyllnaden tillräckligt samt anfört att det finns brister i Aksabs yrkesutövning. Förvaltningsrätten, som har att ta ställning till om det på av Rekal anförda grunder finns skäl att ingripa mot upphandlingen, prövar först utformningen av förfrågningsunderlaget, där efter kommunernas kontrollskyldighet samt huruvida Aksabs anbud är kravuppfyllande och slutligen frågan om invändningar mot Aksabs yrkesutövning. För det fall det vid denna prövning framkommer att den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU prövas om detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Är kravet på slutna system otydligt?

I målet är ostridigt att anbudsgivare ska lämna uppgifter om offererade produkter i en prisbilaga och att positionerna 1-9 i denna bilaga avser ett slutet system. I prisbilagan anges följande:

Definition av slutet system.

Automatdosering av disk- och torkmedel.

Användaren ska inte kunna komma i kontakt med medlet.

Dunkar accepteras inte som slutet system.

Mellan parterna råder oenighet avseende definitionerna av slutet system respektive dunk. Kommunerna anser att med dunk avses en stående dunk som öppnas för hand och att ett slutet system utgörs av en behållare som öppnas först då säkerhetskapsylen klickas i hållarens injektor. Rekal menar emellertid att ett slutet system dessutom kräver att behållaren är försedd

med en säkerhetsventil som stänger behållaren ifall den lyfts ur sin hållare innan innehållet är slut och att en behållare som saknar sådan säkerhetsventil är att betrakta som en dunk.

Ett förfrågningsunderlag ska enligt praxis vara så klart och tydligt utformat att en leverantör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande enheten tillmäter betydelse vid upphandlingen. De skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör att även förfrågningsunderlag som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten inte träds för när (se RÅ 2002 ref. 50).

Som framgår av förfrågningsunderlaget ska de produkter som erbjuds i prisbilagans positioner 1-9 ha slutna system, innebärandes att användare inte ska kunna komma i kontakt med medlet. Det framgår uttryckligen att dunkar inte är accepterade som slutna system. Däremot har inte tydliggjorts vad som är att bedöma som en dunk. Enligt Svenska Akademiens ordlista är en dunk en mindre behållare av plåt eller plast. I avsaknad av en tydlig definition av begreppet dunk anser förvaltningsrätten att kravet inte är optimalt utformat och att risk föreligger för olika tolkningar av vad som är att anse som en dunk. Förvaltningsrätten bedömer emellertid att det framstår som rimligt att man med dunk menar en fristående behållare utan annan säkerhetsanordning än att innehållet kan hållas ur behållaren när kapsylen har skruvats av. Förvaltningsrätten finner därför att kravet på produkter med slutet system, varvid dunkar inte accepteras som slutet system, är tillräckligt tydligt för att anbudsgivare ska förstå vilka krav som ställs i upphandlingen. Sammantaget bedöms kravet därmed inte brista i transparens eller stå i strid mot någon annan upphandlingsrättslig princip.

Ska kommunerna göra en verklig kontroll av kravuppfyllelsen och krävs att dokumentation på en sådan kan uppvisas?

Rekal har anfört dels att förfrågningsunderlaget är bristande om det bedöms tillåta att kommunerna inte vidtar en verklig kontroll av kravuppfyllelsen, dels att avsaknaden av dokumentation kring kommunernas kontroll av Aksabs anbud innebär en brist i transparens.

Av förfrågningsunderlaget framgår följande. Kommunerna kommer att tillämpa reglerna om begränsad kontroll i 11 kap. 17 § LOU, vilket sammanfattningsvis innebär att endast de anbudsgivare som har offererat de lägsta anbudspriserna kommer att kontrolleras med avseende på samtliga i upphandlingen uppställda kvalificeringskrav. När anbudstiden löpt ut, men innan tilldelningsbeslut är fattat kommer de aktuella anbudsgivarna via ett e-postmeddelande att uppmanas att skicka in kvalificeringshandlingarna.

Förfrågningsunderlaget anger tydligt att kontroll av kravuppfyllnad kommer att göras enligt reglerna om begränsad kontroll och endast av de anbudsgivare som har lämnat lägst anbudspris. Förfrågningsunderlaget medger således inte att kommunerna underlåter att kontrollera kravuppfyllelse hos de anbudsgivare som lämnat lägst anbud. I detta avseende är förfrågningsunderlaget därmed inte bristande eller i strid med vad som kan förväntas åligga en upphandlande myndighet.

Enligt kommunerna genomförde man, efter att Rekal kontaktat kommunerna om att Aksabs produkt inte uppfyller kravet på slutet system, den 7 oktober 2014 ett möte med Aksab för att kontrollera huruvida Aksab uppfyllde kravet. I denna del har endast presenterats e-postkorrespondens mellan kommunerna och Aksab från den 6 oktober 2014. Av denna korrespondens framgår att tid för möte med Aksab bestämdes till den 7 oktober 2014, varvid Aksab skulle visa kommunerna en kapsel med doseringsut-

rustning. Rekal har ifrågasatt att det inte finns någon dokumentation som visar att kontrollen har genomförts och att man kontrollerat samtliga nödvändiga moment.

Även i avsaknad av skriftlig dokumentation av mötet mellan kommunerna och Aksab saknar förvaltningsrätten anledning att ifrågasätta att kontrollen av den aktuella produkten har ägt rum. Att det inte har upprättats dokumentation från mötet och därmed även av den kontroll som genomfördes innebär inte att förfarandet skulle stå i strid med transparens- eller likabehandlingsprincipen. Genom mötet bedöms kommunerna ha vidtagit tillräckliga åtgärder i syfte att kontrollera Aksabs kravuppfyllelse. Kommunerna har således följt sin kontrollskyldighet på ett godtagbart sätt och har därmed inte agerat i strid med LOU.

Är Aksabs anbud kravuppfyllande?

I de produktblad som Aksab bifogat sitt anbud och som avser i positionerna 1-9 offererade produkter benämns behållarna såsom kapslar. I ett av de av Rekal ingivna produktbladen från Aksab benämns emellertid behållaren till en produkt med samma artikelnummer som förekommer i Aksabs anbud såsom dunk medan den i det till anbudet fogade produktbladet benämns som kapsel.

Endast den omständigheten att Aksab har benämnt motsvarande behållare som dunk i andra handlingar än vad som ingetts till anbudet i upphandlingen är inte tillräckligt för att konstatera att anbudet inte är kravuppfyllande. Avgörande är istället om Aksabs produkter uppfyller kraven på att de offererade produkterna är slutna på sådant sätt att användaren inte kan komma i kontakt med medlet samt att behållaren inte heller är att betrakta som en sådan dunk som inte accepteras enligt förfrågningsunderlaget.

Som framgår ovan bedömer förvaltningsrätten att det framstår som rimligt att man med dunk menar en fristående behållare utan annan säkerhetsanordning än att innehållet kan hållas ur behållaren när kapsylen har skruvats av. Av produktbladen för Aksabs i positionerna 1-3 offererade produkter framgår att dessa doseras automatiskt i slutet säkerhetssystem. Av produktbladen för Aksabs i positionerna 4-9 offererade produkter framgår att dessa är utrustade med Safety system-anordning för slutet säkerhetssystem. Produkterna är således utrustade med anordningar som är anpassade för ett slutet system. Som framgår ovan kan det inte krävas att den offererade produkten, för att inte anses som en dunk, ska ha en ventil som stänger behållaren ifall densamma lyfts ur sin hållare. Förvaltningsrätten bedömer härmed att Rekal inte har visat att Aksabs offererade produkter inte skulle vara kravuppfyllande.

Borde Aksab uteslutas på grund av brister i yrkesutövningen?

I målet har Rekal ingett ett, på uppdrag av IIH och KTF skrivet brev, ställt till Aksab. Av brevet framgår bl.a. att det konstaterats att Aksab marknadsför och säljer produkter med märkning och säkerhetsdatablad som inte är i överensstämmelse med EU-rättsliga förordningar samt att ett rättsligt förfarande övervägs att inledas mot Aksab.

Det konstateras att Rekal inte har gjort gällande någon omständighet som hänför sig till 10 kap. 1 § LOU. Enligt 10 kap. 3 § LOU får den upphandlande myndigheten utesluta en leverantör från att delta i en upphandling i vissa situationer. Av lagtexten framgår att den upphandlande myndigheten inte är skyldig att utesluta en leverantör i dessa situationer utan att myndigheten självständigt avgör när diskvalifikationsgrunderna ska tillämpas (se Lag om offentlig upphandling – en kommentar, Falk, 2 upplagan, 2011 s. 333).

Eftersom det inte finns någon skyldighet för den upphandlande myndigheten att utesluta en leverantör med anledning av sådana uppgifter som Rekal har lämnat i denna del medför inte det som anförts att kommunerna skulle ha brutit mot någon grundläggande princip eller annan bestämmelse i LOU genom att inte utesluta Aksab. Det finns därför inte skäl att i övrigt bedöma de omständigheter som Rekal har hänvisat till i denna del.

Sammanfattande bedömning

På av Rekal anförda skäl har kommunerna inte brutit mot någon grundläggande princip eller annan bestämmelse i LOU. Skäl för ingripande enligt 16 kap. 6 § LOU saknas därmed, varför ansökan om överprövning ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D LOU).

Kristina André Lilja

Föredragande har varit Seyde Bunyemen Ogur.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer

till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.